

For begge

Liam Neeson har mottatt OBE-ordenen fra dronning Elizabeth, og forteller følgende fra utdelingen:

- Dronningen spurte om jeg hadde fått ordenen for teaterarbeidet eller for filmkarrieren. Jeg svarte at jeg trodde det var for begge.

MO: Liam Neeson

Fødte sønn

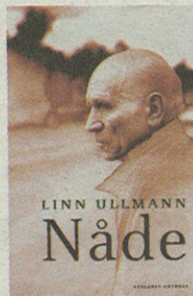
Sarah Jessica Parker (bildet) fra «Sex og singeliv» har født en sønn på Lennox Hill Hospital i New York.

Barnet har fått navnet David Perkins Broderick. Hun er gift med skuespilleren Matthew Broderick,

som rapporteres å være ekstatisk begeistret. Nå skal hun ha fri til februar, da en ny sesong med «Sex og singeliv» skal tas opp. Sarah Jessica Parker har vært gift med Broderick i fem år.

Godt om det vonde

Linn Ullmann

«Nåde»
Forlaget Oktober

Med dypt alvor og stor ærlighet om den heslige døden.

Anmeldt av Inger Bentzrud

BOK: Det er et overveldende tema Linn Ullmann behandler i sin nye, og i omfang lille, roman, «Nåde». Den handler om aktiv dødshjelp, om å få hjelp til å dø med verdighet.

Problematikken er med andre ord hyperaktuell og politisk brennbar. Men den som venter seg pamfletter i romanform om dette spørsmålet, må lete andre steder enn hos Linn Ullmann. Forstillingen om «en verdig død» – det som et klart flertall er for i enhver meningsmåling – avkles de vanlige klisjeene i «Nåde». Her blir leseren stilt overfor det vanskelige spørsmålet om hva verdighet er. Er det fravær av skam? I hvis øyne tilstreber man verdighet – i egne eller andres? Betyr andres blikk noe som helst når man skal dø?

Stanken

Mannen som skal dø, heter Johan Sletten. Han er pensjonert kulturjournalist i landets tredje største avis, han lever med sin kone nummer to, Mai. Hun er lege, 17 år yngre enn ham, selvvalgt barnløs. Han vet at hun elsker ham, men vet ikke helt hvorfor. Så får Johan en diagnose som legen kaller «alarmerende».

Johan er 70, han er operert sju ganger, han er innforstått med sykdommens utgang, men ikke med dens forløp og tempo. Hans egen far døde full av angst og skam, «funnet kravlende naken og på alle fire gjennom naboens hage med en tykk stripe av avføring etter seg». Moren klarte ikke å være til stede ved dødsleiet; hun holdt heller hendene over sønnens ører så han ikke skulle høre den døende farens ul. Siden skurte og skrubbet hun bort alle spor.

Tvilen bor i Johan om hans egen måte å takle døden på. Hans liv har aldri vært noen oppvisning i verdighet, og han vil ikke være noen belastning: «Jeg er redd for ydmykelsene. Jeg vil ikke at du skal se meg sånn ... jeg er redd for å miste kontroll. Jeg vil ikke at det siste du skal huske av meg skal være stanken.»

Uten fakter

Johans død rykker nærmere. Han klarer å overbevise Mai om at hun skal hjelpe ham å dø når det blir nødvendig. Samtidig kommer leseren tettere innpå den døendes egen overbevisning, der hans tvevetydighet blir mer og mer åpenbar. Vil han egentlig «ha hjelp»? Leter han ikke etter enda en flik av et håp å klynge seg til? Hvem bestemmer når tida er inne?

Det er ingen store ord og fakter i denne romanen, intet stort persongalleri og ingen dramatiske vendinger. Bare den langsomme utviklingen mot en kjent utgang – der den uuttalte tvilen og de ubesvarte spørsmålene får lov til å dirre i underteksten. Den som noensinne har sittet ved et langt dødsleie, vil oppleve en stor ærlighet og et dypt alvor i «Nåde»: Hvorfor vil vi at noen skal dø fort og vakkert? For å skåne den døende eller omgivelsene? Kan døden i det hele tatt knyttes til estetikk? Til skam?

Humor

I forhold til Ullmanns to foregående romaner, «Før du sovner» (1998) og «Når jeg er hos deg» (2001), har denne en enklere struktur og en stillere tone som naturlig er tilpasset det intense temaet. Men boka er ikke uten humor; der er en lun komikk i Johan-skikkelsen som løfter ham ut over tragedien. Som når han f.eks. blir seg bevisst at det ikke akkurat er «Macbeth» han leser på dødsleiet, men en alminnelig møkkaroman: «Det var sannsynligvis den siste romanen han leste noensinne, og så var den bare midt i mellom god eller middels dårlig – det gikk ut på det samme – og på alle måter ubetydelig. Den siste romanen. Hvorfor kastet han den ikke i gulvet, rev den i stykker, trampet på den, hoppet på den, spyttet på den, skrek den – ja! – skrek den i hjel? At den våget! At den våget å ligge på nattbordet hans og være den siste romanen i hans liv.»

Slike løft gjør det tunge temaet litt mindre knugende.

«Hvorfor vil vi at noen skal dø fort og vakkert?»